

MENSEN VAN HET EERSTE UUR
deel 8

Kees Slijkerman

Over Jozef en Frans Horsthuis, Gerrit en Harrie Smithuis, André Beijersbergen, p. Smulders, e.a.; en het begin van katholieke Charismatische Vernieuwing in Nederland in de zestiger jaren.

In nr. 7 van deze reeks (0050 op www.stucom.nl) hebt u kunnen lezen hoe de priester Joop Horsthuis (die nu Jozef heet) in 1961 in een parochie te Soestdijk met gebedsgroepen begon en hoe hij in 1962 in de week voor Pinksteren een 'doop in de Geest'-ervaring had. Hoe ging het daarna verder met deze voorloper van de katholieke Charismatische Vernieuwing?

PRIESTERBIJBELGROEP

Kapelaan J. Horsthuis was in de zomer van 1961 benoemd tot leraar aan het seminarie te Apeldoorn. Daar gebeurde ook iets. Er was een brief van de bisschoppen over de heilige Schrift verschenen. Daarin stond o.a. dat de leken de heilige Schrift moesten lezen. Een van Joops collega's merkte tijdens het koffiedrinken daarover op: 'We vinden het wel mooi dat de leken de Schrift gaan lezen, maar wat doen we zelf?'

Joop sprak hem later daarover aan en stelde voor om het te gaan doen. Met zeven mensen van binnen en van buiten het seminarie vormden ze toen een bijbelgroep. Het ging er academisch aan toe, maar wel vroegen ze Joop om met gebed te openen ene te sluiten, 'want', zo zeiden zijn collega's, 'jij weet hoe dat moet'. Die groep hield geruime tijd stand. Het was al een hele stap dat priesters met elkaar uit de Schrift gingen lezen.

In september 1962 kwam Gerrit Smithuis, de kapelaan van Vaassen, bij Joop. Hij was de broer van kapelaan Harrie Smithuis uit Ede die in de paasweek had meegedaan aan die retraite in Soestdijk. Gerrit vroeg: 'Wat hebben jullie toch in Soestdijk met Harrie uitgehaald?' In tegenstelling tot Joop bleek Harrie helemaal ondersteboven te zijn van de evangelist Sidney Wilson die hij in Soestdijk had gehoord. Toen Joop vertelde hoe ze in die retraite samen hadden gebeden en in de bijbel gelezen zei Gerrit: 'Wij moeten als priesters zoiets eens doen'. En zo kwam Gerrit Smithuis bij die bijbelgroep van priesters. Na een jaar viel die groep uiteen. Deels door verhuizingen en deels door kritiek. Joop en Gerrit bleven alleen over.

SIDNEY WILSON IN PRIESTERBIJBELGROEP

Twee jaar lang bleven ze getweeën samenkomen, totdat Frans Horsthuis en Harrie Smithuis gingen meedoen. De evangelist Sidney Wilson kwam hun nu vrij regelmatig onderricht geven. Hij was een echte bijbelleraar. Frans Horsthuis zou later hierover schrijven dat deze groep, die maandelijks in Apeldoorn bijeenkwam, voor hem een 'geestelijke omscholing' werd. Veel meer dan Joop lijkt Frans de ideeën van Sidney Wilson te hebben overgenomen. Sidney kwam uit de kringen van de 'open broeders' van de Vergadering van Gelovigen, een kleine protestantse groepering, ook wel Darbisten genaamd. In die kringen wordt heel veel aan bijbelstudie gedaan en wordt wekelijks in de samenkomst 'het brood gebroken'. Maar men kent er geen ambten, geen officiële leer, geen theologische instituten en nauwelijks een organisatiestructuur. En dat lijkt heel sterk op de ideeën die Frans later is gaan uitdragen. Joop was veel meer Kerkgericht. Hij vond wat Sidney bracht wel mooi, maar de anderen vonden het geweldig.

Voor Sidney zelf betekende deze priestergroep ook veel. Hij had in de Tweede Wereldoorlog met een aantal medegelovigen in een kamp in Polen gezeten. En daar was een priester die zich niet zo best gedroeg. Daar hadden ze pijn aan en toen hebben ze gebeden dat er toch ook in de Katholieke Kerk een opwekking zou plaatsvinden. Dat Sidney nu met deze vier priesters mocht samenkomen zag hij als een verhoring van dat gebed. Een paar jaar lang bleef deze groep samenkomen.

KERSTWEEK 1962, RETRAITE IN VAASSEN
Intussen gebeurde er meer. Gerrit Smithuis had de zorg voor de jeugdleiders in Vaassen en stelde voor ook daar een retraite te organiseren, net als in Soestdijk. In de voorbereiding op die

retraite, waarvoor nog geen onderwerp was vastgesteld, sloeg Joop zijn bijbel open en las wat Natan tot David zei: 'De Heer zal u een huis bouwen' (vgl. 2 Samuël 7,11). En nog een andere tekst: 'Laten ons hier drie tenten bouwen' (Matteüs 17,4). Vanuit deze twee woorden besloot hij een conferentie te houden over het samenkomen als gelovigen in huis. Intussen kreeg Gerrit problemen met het vinden van een onderkomen voor deze retraite die in de kerstvakantie zou plaatsvinden. In geloof verwachtte hij dat de Heer ervoor zou zorgen, en kort voor Kerstmis werd zijn gebed verhoord. Hij kreeg het huis van het Wit-Gele Kruis in Vaassen aangeboden. Zo bevestigde de Heer met de feiten het thema 'Het Huis'. Dat zou van verstrekkende betekenis worden voor het ontstaan van de Huisbeweging.

Tijdens de retraite zei kapelaan Gerrit Smithuis tot de jongeren: 'Jullie willen straks gaan trouwen, maar hebben jullie er wel eens over nagedacht op welke grondslag jullie willen bouwen?' Daarbij wees hij op het slot van de bergrede, over het bouwen van je huis op de rots. Joop wees er in die retraite op dat ze niet alleen in het kerkgebouw Kerk moesten zijn, maar ook in huis.

Door deze retraite kreeg de bijbelgebedsgroep waarmee kapelaan Smithuis in Vaassen was begonnen de slag te pakken.

CONTACTBLAD 'HET HUIS'

Aan het einde van de retraite in Vaassen stelde kapelaan Gerrit Smithuis voor een contactblaadje te gaan maken als nazorg voor de groepen die nu ontstaan waren zoals in Soestdijk, Apeldoorn, Ede en Vaassen. Joop, verrast omdat hij al een half jaar met dat idee rondliep, stemde ermee in. Met Pinksteren 1963 verscheen het eerste nummer van *Het Huis*. Het motto was Matteüs 18,19-20: 'Waar twee of drie in mijn naam eensgezind bijeen zijn...'. Joop verzorgde de inhoud en in Soestdijk werd het gestencild en verzonden. Zo ontstond de Huisbeweging.

Met het blaadje werd de beweging wereldkundig. Joop: 'Je voelde natuurlijk de mensen, de priesters, de bisschop misschien, wellicht denken: wat gebeurt daar toch allemaal - maar niemand zei iets. Ik wist niet wat ze dachten. Ook op het seminarie zweeg iedereen erover.'

KARDINAAL ALFRINK

Wel had Joop aan zijn bisschop geschreven die hem op 6 juni 1962 terugschreef:

'Ik ben blij dat je me deze brief hebt geschreven, omdat het mij dringt aandacht te schenken aan de spiritualiteit van onze priesters, waarover ik veel nadenk en met mgr. Th.G.A. Hendriksen overleg. Ongetwijfeld is samen bidden een kostbare ervaring. Dat moet het ook zijn. Eigenlijk nog meer als priesters samen wèrkelijk bidden. Van de andere kant is het waar dat priesters ook in het gebedsleven uitgesproken solisten zijn, zonder dat ik daarvan iets kwaads zou willen zeggen. Het zal moeilijk zijn hen tot samen bidden te brengen. En ik geloof dat het nog moeilijker zal zijn hen van bovenaf daartoe te brengen. Als men ermee zou willen beginnen, is het dan niet beter een groepje gelijkgezinden te zoeken die dit bij wijze van experiment zouden gaan doen? Als het zou slagen zou het zich zeker verder uitbreiden. Mocht je het willen proberen, dan heb je bij voorbaat mijn zegen. En ik zou het bijzonder op prijs stellen als je mij van de ervaringen op de hoogte hield.

Zoals ik al schreef geloof ik dat het moeilijk is van bovenaf de priesters hiertoe te brengen. Mocht je echter een mogelijkheid daartoe zien, dan heb ik daar graag weet van. Bij wijze van proef, zonder aan iets blijvends te denken, bijvoorbeeld bij de opening van het concilie.' Aldus kardinaal-aartsbisschop Alfrink in een persoonlijke brief aan Joop.

Een opmerkelijk detail is dat hij deze brief schreef vlak voordat Joop de 'doorbraak van de Geest'-ervaring had waarover u in nummer 7 van deze reeks kon lezen.

Joop is sindsdien ieder jaar bij de bisschop geweest om zijn ervaringen te vertellen.

HUISWEEKENDS

Vanzelf ontstond de behoefte om regelmatig weekends te houden, mede voor de mensen die in hun woonplaats geen bijbelgebedsgroep hadden. Dat gebeurde o.a. in Zeist bij iemand thuis en in Nijmegen bij de familie Van der Linden, over wie u kunt lezen in nr. 6 van deze reeks. En later ook in Brummen in Huize de Rees. Dat is het huis waarin sinds 1 september 1989 Jozef Horsthuis woont met een gemeenschap van de Foyer de Charité.

Mensen uit Soestdijk, Twente, Ede, Vaassen en andere plaatsen kwamen naar die Huisweekends, ca. tien tot twintig per weekend. Jozef schat dat in totaal honderd mensen wel eens hebben deelgenomen.

De 'Huisbeweging' kwam via Frans Horsthuis in Huize de Rees. Dat huis was in die tijd van de franciscanen en Frans was als priester lid van de Derde Orde van St. Franciscus. Frans was godsdienstleraar en zielzorger aan een kweekschool in Hengelo en was in november 1960 een bijbelgespreksgroep begonnen die erop gericht was werkelijk evangelisch te leven. In februari 1963 had Frans in Huize de Rees een weekend met deze groep.

NEEDE

Toen Gerrit Smithuis later kapelaan in Haaksbergen werd en Frans Horsthuis in 1965 Harrie Smulders opvolgde als pastoor van Neede ontstond ook in die plaatsen een bijbelgebedsgroep.

Van al die groepen van de Huisbeweging is alleen de groep in Neede tot heden toe blijven bestaan. Pater André Beijersbergen s.M. leerde in die groep het persoonlijke hardop bidden. Dat kwam zo:

Hij had jarenlang in Neede in de weekends pastoor Smulders geassisteerd met biechthoren. Door weer en wind kwam hij ieder weekend uit een naburige plaats naar Neede. Daardoor kende hij de huishoudster op de pastorie en wist hij dat ze persoonlijk niet echt gelovig was, hoewel ze alles van liturgie wist. Toen André en pastoor Smulders verhuisd waren, kreeg André tot zijn verrassing eens een brief

van die huishoudster waarin ze van haar geloof getuigde en zelfs de bijbel citeerde. Op de vraag hoe zij nu ineens zo gelovig was geworden antwoordde ze dat ze in een gebedsgroep zat. Daar wilde André meer van weten, dus bezocht hij een gebedsavond van die groep en leerde er persoonlijk hardop te bidden.

Vooraf pater Beijersbergen (StuCom0055), maar ook pastoor Smulders zouden in het begin van de zeventiger jaren voortrekkers van de charismatische vernieuwing worden, evenals de franciscaanse pater Auspicius van Corstanje (StuCom0054), die ten tijde van de Huisweekends in Huize de Rees woonde. Er vormde zich als het ware al een onzichtbaar netwerk van relaties waarin de charismatische vernieuwing later zou opbloeien.

Niet alleen de bezoekers van de Huisbeweging lazen *Het Huis*. Jozef: 'Het blaadje hielp ook vereenzaamde "opwekkings-katholieken" het idee te geven dat ze toch niet helemaal alleen stonden.' Zo was ook een van de lezers die ze nooit zagen pater Jos Biesbrouck, die in 1971 in Vlaanderen de eerste katholieke charismatische gebedsgroep vormde (zie deel 3, StuCom0035).

In hoeverre die Huisbeweging charismatisch was en hoe ze geëindigd is, daarover een volgende keer (StuCom0052)

Uit: Bouwen aan de Nieuwe Aarde jaargang 21 nr. 2, mrt-apr. 1993
Verschijningsdatum 26 maart 1993

In Bouwen aan de Nieuwe Aarde stond de naam Sidney foutief als Sydney. Meer over hem: www.sidneywilson.nl.

Meer over Frans Horsthuis: 0372 op www.stucom.nl.

De hele reeks *Mensen van het eerste uur* is te vinden op www.stucom.nl in de rubriek charismatische vernieuwing.

Een historisch overzicht van de Katholieke Charismatische Vernieuwing in Nederland: 0014 op www.stucom.nl.

Dit is document 0051 op www.stucom.nl